

mekkel bámultunk. Hát ez is lehetséges még ma? A másfél méter széles sikátor két oldalán ólszerű lukak tátonganak. Némelyikben gyertya ég és megvilágítja a durva kőfalakat és a luk egyetlen bútordarabját, egy rozszant ágyfélét. Az odúk nyílásaiban a sirmalmas fészkek szájalomraméltó lakói álldogálnak. Ruha alig van rajtuk. Durva vicceket üznek a csöcselékekkel és benszülött katonákkal. Egyik másik arcán a nemibetegségek eklatáns jelei mutatkoznak. Ritmikusan mozgatják magukat egy tompa dobolásra, amely a duda hangjára emlékeztető arab sipokat kísér. Szeretném látni is a zenekart, de mindenütt vastag rácsokkal ellátott ajtók zárják el az utat. E rácsok mögül törnek elő a hangok, a zenekar maga azonban láthatatlan. Vezetőnk nem tanácsolja, hogy bem menjünk.

Zúgó fejvel jutunk ki végre a szabadba, ahonnan ismét a rendezett város gyönyörű látképe tárul elék. Azon tanakodunk, hogy a francia közigazgatás miért nem reformálja át ezt a szájalmas fertályt is, mint a többit. Nem hiszem, hogy ezt már meg ne kísérelték volna, de úgylátszik a fegyveres szigor ereje ezen a ponton megtört a benszülöttek ellenállásán. Lehet viszont, hogy e negyed nélkül Algir nem is lenne olyan érdekes, mint amilyen és végeredményben az idegenforgalom jó üzlet, tehát ápolni kell.

Mielőtt visszatérnénk Jugoszláviába, útbaejtjük még Máltát, errő azonban majd a következő egyiptomi utunkkal kapcsolatban fogok beszámolni.

(Folytatom)

P. L.

A pszichoanalízis fejlődéstörténete

A pszichoanalízis keletkezése a mult évszázad két utolsó évtizedére nyúlik vissza.

A XIX-edik század erkölcsi strukturájának legjellemzőbb tulajdonsága a képmutatás és álszenteskedés. Ez a kor annyira büszke volt a kulturájára, tudományára, nagy felfedezéseire, a technikai tökéletességére és a fejlődésének a gyors tempójára, hogy ennek segítségével azt hitte az indulat- és ösztönéletet is megrendszabályozhatja. Ez a kor, mint azt Stefan Zweig ecseteli, az ösztönélet megnyilvánulásait barbár korok csökevényeinek igyekezett feltüntetni, amikkel egyáltalában nem érdemes komolyan törődni; legjobb elnézni ezek fölött a kicsinyes és kinos dolgok fölött és agyonhallgatni őket, mintha nem is léteznének.

A XIX-edik század társadalma valójában nem tényleges erkölcsösséget kíván, mint valamikor az egyház, hanem csupán egy hazug külső konvenciónak a fenntartását. Csak úgy kell tenni,

mintha erkölcsösen és morálisan viselkedne az ember, de hogy aztán az egyén valóban erkölcsösen cselekszik-e vagy sem, ez az ő privát ügye: csak éppen nem szabad rajtakapni engedie magát az előírás megsértésén. Nagyon soknak, sőt mindennek szabad megtörténni, de nem szabad beszélni róla.

A diszkréciónak megkövetelésén van a főhangsúly, a sexuális dolgok jelenlétéről való hallgatási paktum szigorú betartásán. Csak nem kell figyelmeztetni az embereket a nemi kérdésre s akkor bizonyára meg fognak feledkezni róla. Csak gyorsan elfordított tekintettel átsiklani minden kínos dolog felett s mindig úgy tenni, mintha nem is létezne a sexualitás. Ez a XIX-edik század hivatalos erkölcsi felfogása. A művészet, a tudomány, az egyház, az iskola és a család hallgatólagos megegyezéssel viselnek háborút az őszinteség ellen, egyforma taktikával, amelynek lényege: nem vitába bocsátkozni, hanem az ellenfelet messze elkerülni; nem érvekkkel, hanem bojkottal, ignorálással és agyonhallgatással harcolni. És tényleg a kultúra képviselői engedelmesen és képmutatóan átsiklanak a probléma fölött és a sexuális kérdés évtizedek tartamára indexre kerül.

Tanárok, nevelők, lelkipásztorok gondoskodnak róla, hogy az ifjúság testét-lelkét ne érhesse szabad levegő. S míg normális időkben minden egészséges nép a felserdült ifjút férfivé avatja és őszintén felvilágosítja, addig ebben a korban természetellenesen és mesterségesen megtagadnak tőle minden nyíltságot. A felnőttek titkolóznak, senki nem beszél előtte szabadon. Amit aztán mégis megtud, azt titokban elolvasott pönyvaregényekből, pornográf könyvekből vagy valamivel többet tudó idősebb pajtásoktól sajátítja el és adja félve tovább a még tudatlanabbaknak. A nevelés főalapelve a sexuális elnyomás, mely már a gyerekkorban kezdődik s folytatódik azután a serdülő korban keresztül, egészen a felnőtt korba és a nemi fejlődésnek éppen a legviharosabb idejében a nemi élettől való teljes tartózkodást követel. A nemi ténykedés minden fajtáját károsnak és kénytelen és tilosnak bélyegzi s csak a házasságon belüli nemi életet ismeri el.

A házasságon kívüli nemi ténykedést tisztességtelennek bélyegzi, sőt büntetendőnek tartja. A fiatalságnak pedig a házasságig a nemi élettől való teljes tartózkodást írja elő. Az ifjúság ezen szexuális elnyomásának titkos értelme az, hogy az ifjúságnak házasságképesnek kell lennie, vagyis: hogy a házasság előtti, szinte lehetetlenségig elyomott, elyomorított és igénytelené tett sexualitásnál relative jobbnak találja és elviselhesse az egyébként szintén mizerábilis házasságot. Persze a kényszerítő szükség hatása alatt aztán intézményesen engedélyezve vannak a bordélyházak is s a nőtlen férfiak nagy része kénytelen azokat a szerencsétlen nőket felkeresni, akiket a munkanélküliség, sajnálatos családi körülmények, vagy életnívójuk emelésének kecsegtető reménye prostituáltakká tett. A prostitúció a nemi életnek eldurvulását hozza magával, mert általa a szerelem áruvá, pénzért kapható portékává süllyedt le s mert a

prostituáltakkal való közlekedésből a gyengéd szeretet teljesen ki van iktatva. A prostitúció így kiegészítő jelensége a XIX-ik század házassági erkölcsének.

Miután a házasság ideológiájára való tekintettel a sexuális nevelés teljesen negatív, vagyis minden sexuális megnyilatkozást elnyomnak, kénytelen az az elnyomott sexuális erő a normális lelkifejlődéstől eltérő formákban keresni a kivezető utat. A lelki megbetegedések, a nemi sóvárgás, a sexuális féltékenység, a jellem beteges elváltozásai, a lelki egyensúlynak különféle zavarai, a félelmi és szorongásos neurózisok, a neurastheniás, hypochondrás és hystériás állapotok, a nemi ösztön eltévelyedései, a homoszexualitás, a foglalkozási neurózisok nagy része, a köznapi idegesség, a beteges deprimáltság, a nemi működés zavarai, különösen az impotencia a férfinél, a nemi hidegség (frigiditas) a nőnél, mind különféle megjelenési formái és következményei annak a ténynek, hogy a sexualitást megakadályozzák abban, hogy megtalálja a természetből neki előírt normális utat. Az ilyen betegek a múlt században meglehetősen szomorú sorsa volt. Orvostól orvoshoz vándoroltak, akik aztán nem találván anatómiai elváltozással járó organikus betegséget, maguk is teljesen tanácstalanul állottak ezekkel a pszichikai megbetegedésekkel szemben és zavarukban, meg talán hogy megszabaduljanak egy időre az ilyen kényelmetlen betegről, szanatóriumokba és hidegvízgyógyintézetekbe küldték őket; de senki nem mer a tulajdonképeni okokhoz hozzányulni. Ha azután a pácienst egy idő múlva nem volt hajlandó a hidegvízről meggyógyulni, az orvos dühös lett s tehetetlenségében a betegnek is meg a hozzátartozóinak is kijelentette, hogy a pácienst nem is beteg, csak beképzeli magának a dolgot s csak a szubjektív érzése az, mintha beteg lenne. Még rosszabbul járt, aki az ösztönélet valamely anomáliája, pl. homoszexualitás, perversiok stb. miatt kereste fel az orvost.

Az ilyen betegekre esetleg dühösen és megbotránkozva ráripakodtak a rendelőben: „Mit háborgatja az orvost ilyen privát — „disznóságokkal”, ezek az intim dolgok nem tartoznak az orvosi rendelőbe. Dehát hova tartoznak elvégre? — gondolhatta kétségbeesetten az ilyen beteg. Hova tartozik, kihez forduljon az ösztönéletében beteg ember tanácsért és segítségért?

(Folytatom.)

Szebenyi Károly

**Ne hátráltasd munkánkat
a csekély előfizetési díj beküldésének
elmulasztásával!**